

کشت بافت سه رقم انار ایران

بهروز شاهسون بهبودی و سید عباس میرجلیلی

گروه زیست شناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران، تهران

انار (*Punica granatum L.*) درختچه ایست که در اقلیم نیمه گرمسیری و مدیترانه ای می‌روید و برخی از محققین اعتقاد دارند که منشأ آن ایران و سواحل دریای خزر می‌باشد. سطح زیر کشت آن در کشور بالغ بر ۶۰۶۰۰ هکتار بوده و بخشی از تولیدات آن به خارج صادر می‌گردد. امکان کاشت این درخت در اکثر نقاط کشور وجود دارد. ازدیاد انار به وسیله قلمه صورت می‌گیرد و مشکلی در این امر وجود ندارد. سه مشکل اساسی تولید انار در ایران یکنواخت نبودن باغات، آفت کرم گلوگاه و ترکیدگی پوست میوه است. متأسفانه هنوز تحقیقات مؤثری در اصلاح انار کشور به انجام نرسیده است و شاید روشهای کشت بافت و مهندسی ژنتیک در آینده بتواند راهگشای حل مسائل آفات و بیماریها و بهنژادی انار باشد. پایه تحقیقات فوق مطالعات اولیه در کالزایی و اندام زایی ارقام انار می‌باشد. در این تحقیق از سه رقم انار ایران: رقم شیرین، رقم ملس یزد و یک واریته وحشی جنگلهای مازندران استفاده شده است. اندام زایی در قطعات ساقه جوان، برگ و مریستم انتهایی ساقه ارقام فوق مورد بررسی قرار گرفت. در این تحقیق از محیط کشت MS تغییر یافته استفاده شد که فاقد نیکوتینیک اسید و پیریدوکسین-HCl و گلیسین بود. مقادیر مختلف هورمونهای BAP و NAA در ۱۳ تیمار مختلف با شاهد بدون هورمون مورد مقایسه قرار گرفتند.

بهترین نتیجه کالزایی از تیمار شماره ۲ شامل ۲ میلی گرم NAA و ۱ میلی گرم BAP از قطعه جدا کشت مریستم حاصل گردیده و رقم ملس قدرت کالزایی بیشتری نسبت به دو رقم دیگر داشته است. بهترین رشد جوانه در تیمار شماره ۶ شامل ۲ میلی گرم NAA و ۵٪ میلی گرم BAP از قطعه مریستم انتهایی به دست آمد و غلظتهای ۳ میلی گرم NAA و ۵٪ میلی گرم BAP بهترین تأثیر را در ریشه زایی داشته است. در جمع بندی نتایج، با توجه به محیط کشت استفاده شده، چه از نظر کالزایی و چه از نظر رشد جوانه و ریشه زایی، رقم ملس نسبت به دو رقم دیگر نتایج بهتری داشت.